

Poradnik - Jak rozmawiać z rodzinami z Ukrainy które gościsz u siebie?

DOROŚLI

Jeśli nie mówisz w języku swoich gości - zaopatrz się w „tłumacza” w telefonie lub słownik.

Dowiedz się, czy Twoi goście mają zabezpieczone podstawowe potrzeby:

- czy mają niezbędne rzeczy osobiste (grzebień, szczoteczkę do zębów, ubrania etc.)
- czy mają telefon, żeby móc się kontaktować tak z Tobą jak i ze swoimi bliskimi
- jeśli udostępniasz im samodzielne mieszkanie, zadbaj o jedzenie, środki higieny osobistej i środki czystości
- pokaż im okolicę, opowiedz co i gdzie mogą znaleźć
- wytłumacz, jak mogą się poruszać po okolicy, czy po Twoim mieście, żeby czuli się bardziej samodzielni i mniej zależni
- zapytaj, czy potrzebują Twojej pomocy w kontaktach z polską administracją

Rzeczy, które NALEŻY robić i mówić:

- Uszanuj prywatność swoich gości - bądź dostępny, ale nie narzucaj swojej obecności
  - Daj do zrozumienia, że ich historia jest dla Ciebie ważna i wysłuchaj, jeśli będą chcieli Ci ją opowiedzieć; rozmawiaj, jeśli będą chcieli o tym rozmawiać
  - Bądź spokojny i cierpliwy - Twój spokój będzie dla nich wsparciem
  - Odpowiadaj na pytania, informuj o możliwościach, ale i sam nie bój się pytać o ich potrzeby
  - Jeśli masz trudność z porozumiewaniem się - wykorzystaj „tłumacza” w telefonie, korzystaj ze słowników, staraj się nawiązać choć minimalny kontakt
  - Jeśli Twoi goście mieszkają razem z Tobą w jednym mieszkaniu - nie bój się angażować ich we wspólną pracę (przygotowywanie posiłków, sprzątanie). Dzięki temu poczują się pewniej i bardziej u siebie
- Poproś, żeby Twoi goście nauczyli Cię kilku słów po ukraińsku, pokazali, jak się przygotowuje dania ukraińskie
- to pozwoli im na zachowanie własnej tożsamości
- Jeśli udostępniłeś im odrębne pomieszczenie - zostaw kontakt do siebie, ale nie bój się też „zaglądać” do nich pytając o potrzeby

Rzeczy, których NIE NALEŻY robić i mówić:

Nie odbieraj osobiście zachowań, które w innych okolicznościach uznałbyś za niewłaściwe - np. nagłe opuszczenie pomieszczenia, wyrażanie niezadowolenia lub obojętność. Twoi goście mają traumatyczne doświadczenia, w związku z czym przeżywają silne emocje. Te zachowania nie dotyczą Ciebie, a Twoi goście nie zawsze są w stanie je kontrolować

Nie zmuszaj do rozmowy o tym co przeżyli, jeśli zauważysz, że to dla nich trudne

Nie przerywaj opowieści (np. patrząc na zegarek), jeśli zaczęli mówić

Nie wyręczaj we wszystkim swoich gości, jeśli wyrażają ochotę współuczestniczenia w jakichś pracach lub chcą coś zrobić sami - pozwól im na to

Nie oceniaj tego, co zrobili, lub czego nie zrobili, nie sugeruj co powinni czuć

Nie opowiadaj o własnych problemach

Nie obiecuj, że wszystko będzie dobrze - jeśli jesteś na to gotowy, obiecuj, że zrobisz wszystko, żeby im pomóc

Nie zachowuj się tak, jakbyś musiał rozwiązywać za nich wszystkie ich problemy

Nie umniejszaj ich zdolności do opiekowania się samymi sobą

DZIECI

Przede wszystkim pamiętaj, że dzieci z Ukrainy już doświadczyły więcej, niż Ty, czy większość Twoich dorosłych znajomych w Polsce. Doświadczyły tego - i przetrwały!

Dlatego:

- Odpowiadaj na ich pytania, jeśli będą je zadawały, dostosowując swoje słownictwo do ich możliwości
- Jeśli będą pytały o wojnę - nie zbywaj, nie bagatelizuj, ale odpowiadaj zgodnie z prawdą dodając zawsze jakiś pozytywny element, np. „tak, Ukraina została zaatakowana, ale wszystkie kraje Europy starają się jej pomóc i wspierają ją w walce z agresorem”
- Jeśli dziecko samo zaczyna mówić o swoim strachu - pozwól mu na to. Zapewnij je, że to normalne, że się boi. Dorośli też czasem czują lęk czy niepokój. Ty też się martwisz, ale i Ty i wszyscy inni dorośli zrobią wszystko, żeby pomóc dziecku i jego rodzinie
- Jeśli dziecko nie reaguje na polecenia i prośby, zachowuje się agresywnie, jest nadmiernie pobudzone lub nadmiernie wycofane - pamiętaj że prawdopodobnie przeżywa silne emocje, których nie potrafi opanować
- Jeśli będzie taka możliwość, pomóż mu nawiązać kontakt z rówieśnikami
- Jeśli będzie taka możliwość, postaraj się dać mu możliwość zabawy
- Nie obiecuj rzeczy niemożliwych. Nie kłam. Jeśli dziecko pyta o tatę, który został na Ukrainie, nie zapewnij, że niedługo przyjedzie i wszystko będzie dobrze. Powiedz raczej, że też się martwisz, ale Tata jest dzielnym mężczyzną i zrobi wszystko, żeby jak najszybciej przyjechać, a Ty zrobisz wszystko, żeby mu w tym pomóc
- Nie rozmawiaj przy dzieciach o drastycznych szczegółach
- Nie oglądaj przy dzieciach drastycznych relacji telewizyjnych

Pamiętaj, że kilkuletnie dzieci potrafią bardzo szybko przechodzić od bólu i cierpienia do radości i śmiechu! I pamiętaj, że to normalne.

Materiał przygotowany przez Polskie Towarzystwo Terapii EMDR

- zraszające terapeutów EMDR - w tym psychologów, psychotraumatologów, lekarzy psychiatrów, psychoterapeutów, interwentów kryzysowych - zajmujących się m.in. leczeniem traumy

Współpraca: Ilona Jaśkiewicz, Piotr Jaśkiewicz

Opracowanie graficzne: Sylwia Ścibiorska

Materiał przeznaczony do swobodnej dystrybucji i kopiowania w celach niekomercyjnych, bez prawa do wprowadzania zmian.